

УДК 336.71:005.41

Біляєва В. Ю.

аспірант, кафедра банківської справи, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків

Управління життєвим циклом банку на основі концепції циклічності розвитку фінансових інновацій

Як функціонування будь-якої системи, діяльність банку характеризується циклічністю розвитку. Одним із найважливіших завдань протягом усього життєвого циклу банку є підтримання запасу його фінансової стійкості на належному рівні, через ефективну комплексну систему управління нею, яка має базуватися на принципі інноваційності. Запроваджуючи фінансові інновації у власну діяльність, банк таким чином вдосконалює систему відносин з клієнтами, розширює асортимент банківських продуктів, оптимізує витрати на операційну діяльність, що сприяє нарощуванню потенціалу його фінансової стійкості. З огляду на це, актуальним є питання щодо необхідності управління життєвим циклом банку з урахуванням особливостей фінансових інновацій та специфіки їх циклічності.

Аналіз наукової літератури з питань циклічності розвитку банківських установ, зокрема напрацювань таких вчених, як: В. І. Вагізова [1], Е. П. Дувалова [2], О. Шевцова та Г. Мандзюк [3], І. М. Чмутова [4] дає змогу стверджувати, що коло питань управління життєвим циклом банку, виходячи з концепції циклічності фінансових інновацій, є недостатньо розкритим, що й актуалізує необхідність їх подальшого дослідження. Зокрема, доцільним слід вважати обґрунтування підстав для запровадження різних видів фінансових інновацій для управління життєвим циклом банку, виходячи з концепції циклічності їх розвитку.

Життєвий цикл банку неможливо розглядати, не враховуючи особливостей життєвого циклу банківського сектору та фінансових (банківських інновацій). Практичні дослідження свідчать про те, що зазвичай

життєвий цикл будь-якої фінансової установи не збігається з життєвим циклом банківських продуктів та технологій. Ефективна система управління життєвим циклом банку вимагає постійного моніторингу та аналізу ефекту (обсягів активних операцій, прибутку, витрат, запасу фінансової стійкості) від запровадження фінансової інновації, що дозволяє виявити стадію розвитку, на якій вона заходиться у той або інший момент часу.

Життєвий цикл кредитної організації (банку) являє собою передбачувані зміни основних характеристик діяльності кредитної організації, що виникають з певним ступенем послідовності протягом певного часу [1]. Сьогодні існують різні підходи до визначення кількості етапів розвитку банку, відповідно до яких перелік фаз життєвого циклу банку може варіюватися від 5 [2, 3] до 9 [4]. Проте у рамках дослідження доцільним вважається розглядати класичні фази кривої життєвого циклу банку з метою прийняття рішення щодо вибору того або іншого виду фінансової інновації для досягнення стратегічних цілей банку на кожному з етапів його розвитку.

У табл. 1 наведена характеристика етапів життєвого циклу банку та видів фінансових інновацій, які відповідають їм найбільшим чином.

Таблиця 1

Відповідність видів фінансових інновацій стадіям життєвого циклу банку

№ з/п	Етап життєвого циклу банку	Характеристика етапу	Фінансові інновації, які необхідно запровадити	Стратегічні цілі банку на кожному етапі
1	Зародження	Створення та вихід банку на ринок, який супроводжується великими витратами та фінансовими ризиками. Можлива стратегічна криза	Радикальні, продуктові	Забезпечення капітальної стійкості банку, ліквідності та формування достатнього для забезпечення бізнесу потоку грошових коштів
2	Становлення	Розширення мережі	Продуктові	Оптимізація

		філіалів банку та спектру банківських продуктів. Формування клієнтської бази		прибутку банку та залучення більшої кількості клієнтів
3	Розвиток	Позиціонування банку на ринку банківських послуг. Збільшення обсягів банківських операцій та підвищення рівня їх якості. Характерний високий ступень фінансового ризику	Технологічні	Підтримання досягнутих темпів зростання та сформованого запасу фінансової стійкості на належному рівні
4	Стабілізація	Темпи зростання банку збалансовані. Банк надає найширший обсяг банківських операцій та має усталену клієнтську базу	Інновації у бізнес-процесах	Збільшення рівня фінансової стійкості, надійності та платоспроможності банку
5	Спад	Фінансова криза, яка проявляється у погіршенні фінансового стану банку та падінні рівня його фінансової стійкості. Властивий високий сукупний ризик.	Інкрементальні (продуктові, технологічні), організаційні	Необхідність підвищення рівня платоспроможності, прибутковості діяльності банку та його реструктуризації
6	Ліквідація	Можлива в умовах неефективної політики антикризового управління банку, його санації та реструктуризації. Припинення діяльності банку.	-	-

Отже, на етапі зародження банку радикальні фінансові інновації сприятимуть скорішому просуванню банку на ринок. На цій та наступній фазі необхідним також є використання продуктових фінансових інновацій задля задоволення потреб потенційних клієнтів. Для подовження стадії стабілізації та запобігання переходу банку у стадію спаду ефективними можуть бути інновації у бізнес-процесах за допомогою бюджетування, бенчмаркінгу, реінжинірингу бізнес-процесів, тощо. Етап спаду банку, який є найбільш скрутним для нього, вимагає прийняття кардинальних заходів щодо виходу із кризового стану. Це завдання може бути вирішене через розроблення інкрементальних інновацій у сфері продуктової політики банку та технологічного забезпечення. Також на цьому етапі доцільним є здійснення змін у організаційній діяльності банку шляхом злиття та поглинання або створення нових структурних одиниць.

Отже, досягнення однієї з найважливіших цілей банку на кожному етапі його розвитку – зміцнення фінансової стійкості, вимагає активізації його інноваційної діяльності. Досягненню цілей та пріоритетів на кожній стадії життєвого циклу банку сприятиме запровадження різних видів фінансових інновацій та співставлення їх життєвого циклу із життєвим циклом банку.

Література:

1. Вагизова В. И. Финансово-кредитное обеспечение инновационного взаимодействия хозяйствующих субъектов: теория, методология и практика. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2009. – 416 с.
2. Дувалова Э. П. – Управление расходами коммерческого банка на стадиях его жизненного цикла / Э. П. Дувалова // Проблемы современной экономики. – 2012. – №3. – С. 178–181.
3. Шевцова О. Життєвий цикл банківської установи як економічної організації / О. Шевцова, Г. Мандзюк // Вісник НБУ. – 2007. – №1. – С. 28–31.
4. Чмутова І. М. Адаптація системи фінансового менеджменту банку до циклічності його розвитку / І. М. Чмутова // Економіка розвитку. – 2014. – № 4. – С. 54–60.